

Ex-Rabobaas spreekt vooral zijn vakbroeders toe

RECENSIE
EEN GEZONDE KRIMP

★★★★★

Rabotopman Bert Heemskerk zoekt de schuld van de crisis niet bij zichzelf.

Bert Heemskerk, die tot 1 juli bestuursvoorzitter was van de Rabobank, heeft zich vanaf het begin van de kredietcrisis zeer actief in het maatschappelijk debat gemengd. Waar andere bankiers er lamgeslagen het zwijgen toe deden, waarschuwde Heemskerk als eerste voor de gevaren van Icesave, deed hij een voorstel om huizenbezitters te beschermen tegen al te grote verliezen en beklagde hij zich in het openbaar – en bij eurocommissaris Neelie Kroes – erover dat banken die door

de staat werden gesteund, een concurrentievoordeel hadden.

Zijn bijdragen werden meestal weggehoond. Door de media die suggereerden dat hij jaloers was op het succes van de IJslandse concurrent; door politici, die vonden dat hij onnodige onrust veroorzaakte en zelfs door hoogleraren. Heemskerk 'laat geen mogelijkheid ongemoeid om olie op het vuur te gooien', schreef professor Arnoud Boot eind vorig jaar in *NRC Handelsblad*.

Die kritiek heeft Heemskerk kennelijk geprikkeld om zijn gedachten over de crisis nog eens in alle rust op papier te zetten. Het resultaat daarvan, *Een gezonde krimp*, is onlangs verschenen. Heemskerk zet de oorzaken van de crisis nog eens op een rij. Daarbij communiceert hij het liefst in korte en heldere zinnen. 'Het primaat van aan-

deelhouderswaarde is *bull shit*.'

Zijn analyse is breed en gedegen, maar het is jammer dat hij niet meer over zijn persoonlijke ervaringen heeft geschreven. Ook heeft hij weinig moeite gedaan om een breed publiek te bereiken. Door een overvloedig gebruik van vaktermen, lijkt het net of hij zijn vakbroeders toespreekt.

Het meest waardevol is Heemskerks kijk op de toekomst. Zijn pleidooi om de huidige crisis gelaten te ondergaan, is verfrissend in een tijd dat iedereen schreeuwt om snel overheidsingrijpen, zodat de wereld weer zo snel mogelijk kan doorgroeien. De crisis is vol-

Bert Heemskerk
Foto ANP

gens Heemskerk een reactie op een doorgeslagen consumptiepatroon en deze correctie is dus gezond. Als overheden en centrale banken nu al te kwispig met geld gaan strooien om de economie vlot te trekken, dan bestaat volgens Heemskerk het gevaar dat nieuwe zeepbellen ontstaan en de wereld

straks opnieuw een heftige crisis meemaakt.

De oud-Rabovoorman is op zijn best in de laatste hoofdstukken waarin hij op zoek gaat een nieuwe ethiek voor de economie. Zijn belangrijkste raadsheer is Hans Küng, bij wie Heemskerk tussen 1967 en 1969 theologie studeerde. Het hoofddoel van ons econo-

misch handelen is volgens Heemskerk niet 'winstbejag, maar dienstverlening aan de gemeenschap'. Zijn eigen Rabobank heeft dat dan ook hoog in het vaandel staan.

Heemskerk wil geen sorry zeggen. Hij doet er alles aan om de hele wereldbevolking de schuld van de crisis in de schoenen te schuiven. Zo schrijft hij over 'zeepbellen die we zijn allen gecreëerd hebben'. En: 'Achteraf moeten we constateren dat de meesten onder ons, consumenten en ondernemers, deze prijsstijgingen (van olie, voedsel en huizen, red.) ook gewild hebben.'

Waar Heemskerk dat op baseert, is niet geheel duidelijk. Ernstiger is dat hij hiermee de verantwoordelijkheidsvraag probeert te ontlopen. Banken hebben als enige in de maatschappij de verantwoordelijkheid om overkreditering te

gen te gaan. Zij moeten ervoor zorgen dat huizenkopers en bedrijven zich niet te diep in de schulden steken. In die verantwoordelijkheid hebben ze gefaald. Ook Heemskerks Rabobank, die miljarden euro's in 'subprimehypotheeken' investeerde en het dus mogelijk maakte dat armlastige Amerikanen met veel te hoge hypotheeken werden opgezadeld. En hoewel Heemskerk ageert tegen opkoopfondsen, die bedrijven de afgelopen jaren te diep in de schulden staken, vermeldt hij niet dat Rabobank net als andere banken deze schulden mogelijk maakte.

Pieter Klok

Bert Heemskerk: een gezonde krimp - De kredietcrisis en duurzaam bankieren.

Balans; 206 pagina's; € 17,95.
ISBN 978 94 600 3199 1